

در رساله مجید از امام صادق علیه السلام

اصول فقه (بحث چهارم - اصول عملیه)

مقصود از مقتضی و مانع

جلسه ۴۶۹

استاد شفیعی

خلاصه بحث گذشته

تفصیل بین شبهه حکمی و موضوعی

اخباریه: استصحاب، فقط در شبهات موضوعیه حجت است.

مصنف: اخبار، ظهور قوی در عمومیت دارد و شامل هر دو مورد می شود.

تفصیل بین شک در مقتضی و رافع

محقق حلی و اتباع ایشان: ظهور اخبار فقط دال بر حجیت استصحاب در شک در رافع است.

مصنف: باید دید مرادشان از حجیت استصحاب در شک در رافع و عدم حجیت در شک در مقتضی چیست؟

مقصود از مقتضی

شیخ انصاری می فرماید: مراد از شک از جهت مقتضی، این است که شک داریم آیا این مستصحب ذاتا قابلیت

و استعداد بقاء را دارد یا نه؟ مثال: شک در قابلیت استمرار روز و شب و مثل شک در قابلیت بقاء خیار غبن

بعد از زمان اول.

مراد از مقتضی چیست؟

۱. مقتضی از حکم؛ یعنی ملاک و مصلحت در این حکم.

مقتضی حرمت خمر، اسکار آن است.

۲. مقتضی برای وجود شیء در باب اسباب و مسببات.

وضو مقتضی طهارت است، عقد نکاح مقتضی زوجیت است.

مصنف: مراد ما از مقتضی، این است که آیا مستصحب ذاتا استعداد بقاء دارد یا نه؟ و فرقی در نحوه قابلیت

بقاء وجود ندارد.

استعمال مقتضی

در تعبیر کردن از شک در قابلیت بقاء، به شک در مقتضی؛ نوعی مسامحه است که موجب ابهام می شود، زیرا

معلوم نیست مراد از مقتضی، حکم است یا سبب؟ لذا سزاوار بود این گونه تعبیر شود: شک در اقتضای بقاء

شیعی.